

Afetlere Bireysel Hazırlıkta Motivasyon Faktörünün Değerlendirilmesi

(Evaluation of the Motivation Factor in Individual Disaster Preparedness)

Furkan ŞAHİN^a, Sevil CENGİZ^b, Nimet Beyzanur ŞEN^c

^aArş. Gör., Aksaray Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, furkan.estel.29@gmail.com

^bDr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, sevil_cengiz@yahoo.com

^cGümüşhane Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Afet Yönetimi Yüksek Lisans, nmtbyz.nurakcn@gmail.com

Öz

Birçok davranışın sergilenmesinde motivasyon unsurunun önemli olduğu bilinmektedir. Her ne kadar farklı açılardan birçok tanımla yapılsa da bir bireyi harekete geçiren, yönlendiren güç olarak ifade edilen motivasyonun bir afet durumunda bireyi kurtarıcı davranışları sergilemesi adına da büyük önem taşıdığı birçok çalışmada vurgulanmıştır. Afetlere karşı hazırlık birey ile başlar. Bireysel hazırlık, bireylerin afet anında acil destek sağlayıcılarından izole olabileceğinden bireysel anlamda yapılacak hazırlık bireyin yaşamını kurtarmada kritik öneme sahiptir. Bu hazırlığın toplumsal seviyeye ulaşması her bireyin kendi bireysel hazırlıklarını yapmasıyla gerçekleşir. Meydana gelecek afet öncesi, sırası ve sonrası bireyin hayatını kurtaracak bilgileri edinmesi ve buna yönelik motivasyon oluşturmaya hem bireyin hem de toplumsal seviyede herkesin afetin zararlarını azaltmada etkin bir rol oynaması adına önemli bir husustur. Çünkü afetin etkileri ancak birlikte koordineli çalışarak aşılabilmektedir. Bu nedenle bu çalışma afetlere bireysel hazırlıkta, bireyi hazırlık yapmaya iten motivasyon unsurunun öneminin açıkça ortaya konulması ve yapılacak çalışmalarla hazırlık seviyesinin artırılarak sağlanacak "afetlere dirençli toplum" ile afetin olası etkilerinden kaçınma konusunda yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Afetlere Bireysel Hazırlık, Motivasyon, Hazırlık Motivasyonu

Makale türü: İnceleme

Abstract

It is well known that motivation plays a crucial role in exhibiting various behaviors. Although motivation has been defined from different perspectives, it is generally expressed as the driving force that activates and directs an individual. Many studies emphasize that motivation is of great importance in encouraging individuals to exhibit life-saving behaviors in the event of a disaster. Disaster preparedness begins with the individual. Since individuals may be isolated from emergency responders during a disaster, personal preparedness is critically important for survival. The achievement of disaster preparedness at a societal level depends on each individual taking responsibility for their own preparations. Acquiring life-saving knowledge before, during, and after a disaster and fostering motivation for preparedness are essential for reducing the impacts of disasters, both at the individual and societal levels. This is because the effects of disasters can only be overcome through coordinated efforts. Therefore, this study aims to highlight the importance of motivation in individual disaster preparedness, emphasizing the need to encourage individuals to take action. By increasing preparedness levels through targeted efforts, it will contribute to building a "disaster-resistant society" and serve as a guide for mitigating the potential impacts of disasters.

Keywords: Individual Disaster Preparedness, Motivation, Preparedness Motivation

Paper type: Review

Atıf/Citation: Şahin F., Cengiz, S., ve Şen, N. B. (2025). Afetlere Bireysel Hazırlıkta Motivasyon Faktörünün Değerlendirilmesi, *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 3(1), 1-13.

Giriş

Afetler her zaman insanların ve toplumların yüzleşmek zorunda kaldıkları, özellikle dikkate alınması gereken, aksi takdirde yıkıcı etkileri yüksek olabilen olgular olarak karşımıza çıkmaktadır. Afet yönetimi geçmişten günümüze farklı toplumlarca farklı şekillerde ele alınmış, değişim ve gelişime uğramıştır. Özellikle 1970'li yıllar ele alındığında afet yönetiminin odağı doğa kökenli afetlerin yıkımına cevap vermek iken, günümüze yaklaştıkça bu anlayış değişmiş ve müdahaleden ziyade risk yönetimine odaklanan bir anlayış yaygınlık kazanmıştır (Stenchion, 1997: 40). Bu bağlamda afet risklerinin azaltılması ve afetlere karşı hazırlık yapılması önemli bir faaliyet alanı haline gelmiştir.

Afetlere hazırlanmak konusunda ise toplumun her kademesinin hazırlığını en iyi şekilde yapması önem arz etmektedir. Çünkü bir afeti yaşayan toplumun sahip olduğu nitelikler ve koşullar kırılabilirliği doğrudan etkilemektedir (Taştan ve Aydınoglu, 2015: 369). Bu nedenle toplumların afet direncinin artırılması risk yönetiminin önemli hedeflerinden ve çalışma alanlarından birisidir.

Afet yönetimi bir süreç yönetimidir ve toplum bu sericinin önemli bir faaliyet ayağını teşkil etmektedir. Aksi durumda ortaya çıkacak yıkımlar ne yerel düzeyde ne de ulusal düzeyde başa çıkılamayacak bir hal alabilir. Çünkü tamamen kırılabilir bir toplum afetin büyüklüğünü artırırken, devletlerin baş etme kapasitelerini artırma çalışmalarını dahi yetersiz bırakabilecek durumlar ortaya çıkarabilir. Bu nedenle 1900'lü yıllarda toplum temelli yaklaşımlar ele alınmaya başlamıştır ve 1997 yılında "afete dirençli toplum" yaklaşımı geliştirilmiştir (Federal Emergency Management Agency (FEMA), 1998). Bu yaklaşımların amacı afetlere daha dirençli toplumlar ile afetlerin boyutunun ve zararlarının en aza indirgenmesi, bu sayede çok daha az kaynakla ve çok daha verimli bir süreçle bu olayların çözümlenebilmesidir.

Bu bağlamda çalışmamızda afetlere karşı toplumsal direncin oluşturulması adına bireysel hazırlık konusu ele alınmakta ve hazırlık yapma konusunda motivasyonun önemi açıklanmaktadır. Afetlere hazırlanmak konusunda motivasyon önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin hazırlık yapma konusunda direnç gösterme eğilimleri birçok farklı faktörle birlikte motivasyon faktöründen de etkilenebileceğinden, çalışmamızda afetlere hazırlık motivasyonuna odaklanılmıştır.

1. Motivasyon Kavramı

Motivasyon kavramı hareketlendirme, harekete geçirmek" manasına gelen Latince kökenli "movere" sözcüğünden gelmektedir. Bu kavramın farklı açılardan yorumlanması farklı tanımlamaların yapılmasını sağlamıştır (Bakan ve Büyükbeşe, 2004: 38). Bu tanımlamalardan bazıları aşağıda verilmiştir:

- Motivasyon, bireyin gösterdiği davranışların kontrolünü, yönlendirilmesini ve bu davranışların oluşmasını tetikleyen güçlerdir (Buck, 1985: 394).
- Motivasyon, bireyin karar verebilmesi ve harekete geçmesi adına kişisel istek ve arzuların, amaç ve gayelerin çerçevesinde bir araya getirilmesini ifade eder (Buchanan ve Huczynski, 2019).

- Motivasyon, bireyin belirli etkilerle karşı karşıya bırakılarak, bahsedilen şartlar olmadan önceki davranış durumundan daha farklı bir şekilde davranış göstermesini sağlamaktır (Şimşek vd., 2015: 145).
- Motivasyon, gösterilen davranışın çaba düzeyini ve ne şekilde yönlendirildiğini belirten unsur olarak ifade edilir (Fleming ve Levie, 1993: 3).

Her bireyin harekete geçiren faktör farklılık gösterir. Bir bireyi harekete geçiren faktör başka bir zaman diliminde harekete geçirmeyebilir. Aynı şekilde harekete geçirmeyen bir değişken başka zaman diliminde harekete geçiren ve yönlendiren bir faktör olabilmektedir (Baykal, 1978: 54). Steers ve Porter, yapılan motivasyon tanımlarından motivasyon kavramının üç ortak yanını şu şekilde açıklamıştır: Bir davranışı göstermek için insanı harekete geçiren şeyin ne olduğu, bireyin davranışını yönlendiren noktaların neler olduğu, bu davranışın sürekliliğinin nasıl sağladığıdır (Steers ve Porter, 1987: 5; Ellemers, De Gilmer ve Halsam, 2004: 459; Akt: Şemsioğlu, 2020: 9).

Motivasyon, belirlenen amacın kişiyi harekete geçirebilecek şekilde güdülenerek hedeflenen sonuca ulaşana kadarki sürecin tamamıdır. Bu nedenle istenilen bir davranışın gerçekleşmesinde, bu davranış için harekete geçmede önemli bir husustur. Sonuç olarak motivasyon görmezden gelinemeyecek kadar güçlü bir öğedir (Koçyiğit, 2016: 18).

2. Motivasyon Türleri

Motivasyon, bir amaç doğrultusunda hareket ederek hedeflere ulaşmayı ve bu davranışın devamlılığını sağlamak için bireyin iç ve dış dünyasından gelen bir enerjidir. Bireyi harekete geçirecek herhangi bir dış etken olmadan meydana gelen motivasyon içsel motivasyonu, dış etkenlerle meydana gelen motivasyon dışsal motivasyonu ifade eder (Timuroğlu ve Balkaya, 2016: 91).

2.1. İçsel motivasyon

İçsel motivasyon, bireyin sahip olduğu kapasiteyi ortaya koyabilme imkânı, baş etme becerisi, istediği hedefe ulaştığındaki başarıma hissi, olumlu bir geri dönüt alma ve kabul görme, empatik yaklaşım ve yardımseverlik gibi birtakım “psikolojik” ödülleri kapsar (Mullins, 1999: 223).

Önder (2023) içsel motivasyonun yalnızca bireysel tatmin ve zevk için yapıldığını, gösterdiği davranışı yönlendiren unsurların bir ceza veya ödül değil de bireyin değerleri, içsel beklentileri, ihtiyaçları olduğunu ileri sürer. İçsel motivasyon dışsal motivasyona oranla daha uzun süren ve devamlılık gösteren davranış değişikliği oluşturur.

İçsel motivasyonu desteklemek adına bazı faktörlerden bahsetmek mümkündür. Bunlar:

- Bireylerin cesaretlendirilmesi,
- Kişinin kendini değerli ve önemli hissetmesi,
- Umutsuzluk veya karamsarlıktan uzaklaştırmak,
- Kişilerde bir davranışı yapabileceklerine karşı inanç oluşturmak (Banger, 2016; Akt: Yapıcıoğlu, 2019: 7-8).

2.2. Dışsal motivasyon

Dışsal motivasyon, çevreden etkenlerle meydana gelen motivasyon ifade eder (Timuroğlu ve Balkaya, 2016). Dışsal motivasyon, içsel motivasyona göre daha kısa sürmektedir (Önder, 2023: 30). Bunun nedeni dışsal motivasyonun çevreden sürekli beslenmesi gerektiğidir. Yani dışsal motivasyon süreklilik gerektirir. Dışsal motivasyondaki kaynaklar bireyi motive etmede yararlı olmakta ancak kontrol edilmesi gerekmekte, kaynakların yeterli olmaması veya olamaması durumunda kaynağın türü veya derecesinin değiştirilmesi gerekmekte ancak içsel motivasyonda kaynakların sürekliliği veya pekiştirilmesi gibi bir durum söz konusu olmamaktadır (Aslantürk, 2014: 13). Dışsal motivasyon olumlu dışsal motivasyon ve olumsuz dışsal motivasyon olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Olumlu dışsal motivasyon kaynakları:

- Rekabet,
- Ödül,
- Performans odaklı değerlendirme,
- Arkadaş çevresi (Banger, 2016; Akt: Yapıcıoğlu, 2019: 7-8).

Olumsuz dışsal motivasyon kaynakları:

- Alay etme,
- Küçük düşme,
- Söylenilen sözlerden incinme (Banger, 2016; Akt: Yapıcıoğlu, 2019: 8-9).

2.3. Fizyolojik motivasyon

Fizyolojik motivasyon, bireyin temel gereksinim ve istekleri doğrultusunda oluşan motivasyon türüdür. Beslenme, barınma vb. ihtiyaçlar örnek olarak verilebilir (Haktanıyan, 2012). Organik motivasyon şeklinde de adlandırılan bu motivasyon türü her bireyde var olmanın yanında her bireyin fizyolojik ihtiyacı değiştiğinden, kişiden kişiye göre fizyolojik motivasyonun düzeyi değişmektedir. Fizyolojik motivasyon yaşamsal fonksiyonlardan kaynaklandığından diğerlerine oranla daha öncelikli şekilde yapılan motivasyon türüdür (Fidan, 2019: 36).

Fizyolojik motivasyonda güdülenmeyi kişinin yaşamsal ihtiyaçları tetikler. Bu durum tüm bireylerde benzer şekilde olmaktadır. Uyarıcı etken bu motivasyon türünde şiddetli olmanın yanında aslında fizyolojikten öte biyolojik ihtiyaçları kapsar (Haktanıyan, 2012: 34).

2.4. Sosyal motivasyon

Birey, toplumu oluşturan bir ügedir ve toplumdan bağımsız düşünülemez. Toplumdan topluma sosyal motivasyonun birey üzerindeki etkisi farklıdır. Çünkü her toplumun kendine özgü kuralları bulunur. Birey ve toplumun motivasyonları ortak noktada birleşmesi sosyo-psikolojik motivasyonun sağlandığını gösterir. Bu motivasyon türünde toplum içerisinde hareket ederek insanların edindiği tecrübe ve iletişimlerinin etkisi bireyin eylemlerini şekillendirmede rol oynamaktadır (Haktanıyan, 2012: 35).

2.5. Psikolojik motivasyon

Psikolojik motivasyon, korku, özlem, istek, arzu, zihinsel ve ruhsal bir ihtiyaçlardan oluşur. Bu motivasyon türü kişiliği ve davranışları belirleyen nitelikte olduğundan bireyden bireye değişmektedir. Dolayısıyla bir olaya karşı bireylerin göstermiş olduğu duygu durum ve gereksinimleri de farklılık göstermektedir. Bireyler genel anlamda kendini göstermek ve bağımsız olabilmek istediğinden bir çaba içerisine girerler. Bu nedenle psikolojik motivasyon bu çabayı da içermektedir. Psikolojik motivasyonun analizi diğer motivasyon türü olan fizyolojik ve sosyal motivasyonun analizi ve çözümlenmesinden oldukça zor ve karmaşık yapıdadır (Haktanıyan, 2012: 35).

3. Afet Yönetiminde Hazırlık

Afetler toplumun aynasıdır. Bu ayna afetler açısından toplumun yapmış olduğu hazırlığı, yerel halkta bulunan mevcut kaynakların neler olduğunu, kaynakların ne şekilde nasıl yönlendirildiğini, afete karşı toplumların nasıl yanıt verdiğini, başa çıkma seviyelerini, hangi tehlikelere maruz kaldıklarını kısacası afet adına her şeyi yansıtır (Güler ve Akın, 2015; Akt: Avcı vd., 2020: 90).

Afete hazırlık, afetin meydana geldiği nüfus üzerindeki olumsuz yansımayı minimum düzeye indirmeyi, ortaya çıkan sonuca karşı yanıt vermeyi, mümkün mertebe olanak ve imkanlar dahilinde etkili bir şekilde başa çıkmayı ifade eder (The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC), 2014). Hazırlık, toplumun yaşadığı tehlikelere karşı nasıl yanıt verdiğini kavrayabilmek, dirençliliği arttırırken kırılğanlığı en az seviyeye indirmek ve sosyal güvenliği sağlamaktır (Wei vd., 2013: 442).

Afetlerin meydana getirdiği sonuçlar kontrol edilemeyen dış faktörlerden kaynaklı olaylar üzerinden değerlendirilemez. Yani meydana gelen bir olayın afete dönüşmesi, bilinçli ve bilinçsiz olarak yapılan insan faaliyetlerinin rol aldığı süreçlerden de geçebilmektedir. Buna örnek olarak fay hatlarının üzerine inşaat yapma veya bireysel hazırlık yapılmaması nedeniyle oluşan zararın artması verilebilir. Bu doğrultuda hazırlık, bir sosyal grubun oluşabilecek hasarlara karşı olay meydana gelmeden önce önlem almayı içeren proaktif yaklaşımı benimsemesi, buna yönelik zarar azaltmada gerekli sorumluluğu alarak kaynaklarını en etkili stratejiyi kullanarak yönetmesidir (Nguyen vd., 2006: 570).

Bu kapsamda afet zararlarını azaltmada nüfus savunmasızlığını ve kırılğanlığını azaltmak dirençliliği ve baş etme kapasitesini arttırabilmek için hazırlığın hem bireysel hem de toplumsal düzeyde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Zarar azaltma stratejilerinin, gerekli hazırlık kapasite geliştirme faaliyetleri ancak bireysel ve toplumsal düzeyde hazırlığın yapılmasıyla gerçekleşir. Aynı zamanda devlet ile birlikte gerekli kurum ve kuruluşlar tarafından bireysel hazırlık konusunda desteklenmesi kritik öneme sahiptir (Yeşil, 2011).

4. Afetlerde Bireysel Hazırlık

Bireylerin sonuç olarak da toplumların afete karşı dayanıklı olması için planlanan faaliyetlerin uygulanması, bireylerin ve kurumların yapılan çalışmalara aktif katılması gerekmektedir. Bu noktada, bir afet sonrası verilen yerel yanıtta odaklanılması afet yönetiminde kritik başarı faktörlerini ifade eder. Bu yanıtın etkili ve başarılı olması afet yönetiminin başarılı olmasını önemli oranda belirleyen hususlardan bir tanesidir (Göktekin, 2018: 25). Afete karşı bilinçlendirme çalışmalarında esas kaynaklardan birisi de yerel halkın deneyimleridir. Bu deneyimin bilince dönüşmesi önem arz etmesinin yanında ikincil kaynak olarak belirtilen eğitimin desteklenmesi gerekmektedir. Afet

sonrası bilincin devamlı aynı seyirde ilerlemesi mümkün olmayabilmektedir. Bu sebeple bireyler, geçmiş deneyimlerini günlük yaşamlarında sıkça hatırlayamayabilir ya da bu deneyimler travmatik etkiler bırakmışsa, yeniden yaşamak istemeyebilirler. Bu bağlamda eğitim ve yerel halkın katılımıyla ilgili tecrübelerin travmatik etkiler oluşturulmadan belirli aralıklarla hatırlatılması ve tekrar kullanılmayacağı zannedilen afet deneyimlerinin yeniden değerlendirilerek kullanma fırsatı sunulması sonuç olarak da daha etkili bir hazırlık mümkün olacaktır (Özden, 2023).

Bir bölgenin özelliklerine en çok orada yaşayan yerel halk hakimdir. Çünkü birçok yerde çevresel faktörler, yaşanan afetler bulunulan coğrafyaya göre farklılık gösterir. Bu nedenle de burada yaşayan toplumun sahip olduğu afet deneyimleri daha kapsamlıdır. Afet adına yapılacak çalışmalarda bireyleri ve kaynakları gerekli şekilde harekete geçirecek motivasyonlara sahip olan da yerel halktır (Ardalan vd., 2013: 489). Afet sonrası gerekli arama ve kurtarma çalışmalarının başlaması afetin büyüklüğüne göre değişiklik göstermesinin yanında zaman alacak bir süreci kapsar yani beklenen yardım ilk etapta sağlanamayabilir ve bu süreç içerisinde aslında müdahaleciler unvanı vatandaşa aittir. Olaya şahit olan ve ilk yanıt verecek olan vatandaşlardır. Bu nedenle bireylerin afetlere nasıl yanıt vermesi gerektiğini bilmeleri ve buna yönelik motivasyonlar oluşturulması kritik öneme sahiptir (Yeşil, 2011: 647). İşte tam da bu noktada belirtilen savunma stratejileri herhangi bir afet ve acil durumda kendi yaşamını korumada bireyi sorumlu tutar. Bireyin aldığı bu sorumluluk gerekli davranışları göstermede ve afet etkilerini azaltmada rol oynar (Fogo, 2017: 9). Afete hazırlık akışı içerisinde yapılan bilinçlendirme çalışmaları gereken şekilde algılanmazsa afetin zararlarından kaçınmak da o denli mümkün olmayacak ve bu tür toplumlar da afetlerin kader olduğuna inan topluluklar olacaktır. Bu tip toplumların afete yüklediği anlam, afetlerin engellenemez olduğu ne şekilde hazırlık yapılırsa yapılsın afetin zararlarını azaltmada etkili olmayacağıdır. “Kadenci topluluklar” olarak nitelendirilen bu topluluklar afetlere hazırlık, risk azaltma ve afete karşı dirençli toplum oluşturmadaki en göze çarpan engel olmakta dolayısıyla da bilinçlenme ve harekete geçme motivasyonu sağlanamayacaktır (Özden, 2023). Bu durum hazırlık faaliyetlerini etkileyen faktörlerden biri olarak ele alınabilir. Çünkü birey, afetlerin engellenemeyeceğine dair bir tutum ve inanç geliştirir, hazırlık yapmaz nasıl davranmasını gerektiğini bilmez hatta yanlış bir müdahalede bulunursa o denli bilanço ağırlaşmaktadır. Bir afet durumunda ortak sorumluluk alınması gerektiği de unutulmaması gereken önemli bir faktördür. Afete hazırlanmak sorumluluğu paylaşmaktan geçer ve bu sorumluluk bireyleri en az zararlarla kurtarmayı amaçlayan hazırlık çalışmalarının vazgeçilmez unsurları olarak ele alınabilir (Terumoto, 2006: 166; Richardson, 1993: 30).

Kişilerin bireysel anlamda hazırlık yapması için ayrıca çaba göstermeleri sağlanmalı, gerekli tatbikat eğitim, planlama vb. çalışmalarla bu hususların teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu manada bireyin kendi imkân ve kaynakları doğrultusunda çabalayacağı göz önüne alınmalıdır. Birey her ne kadar kendi imkân ve kaynakları doğrultusunda hazırlığını sağlasa da bu husustan önce aslında bireyin bu davranışı sergilemesi ve kaynaklarını bu amaçla kullanılabilmesi için öncesinde gerekli niyet ve tutum içerisinde olması ve kendi afet ve acil durum yaklaşımlarını oluşturması ve buna yönelik hareket etmesi gerekmektedir. Bu sayede afetler karşısında daha dirençli bir toplum oluşturulmasını sağlanmasının yanında afete karşı güvenli yaşam kültürü oluşması adına gerekli bir durumdur (Kaya, 2020: 12).

Belirli bir kent içerisinde ikamet eden toplumların sosyo-ekonomik özellikleri, bakış açıları, kimlikleri, kent hizmetlerine ulaşım imkanları farklı olduğundan risk ve tehlikelerin de aynı oranda lokalize olmadığı açıktır. Bu sebeple de kırılabilirlik lokasyonlara göre değişiklik gösterir (Özden, 2023). Afetlere direnen toplumlar inşa etmek, gerekli rolleri ve bu rollerin gerektirdiği sorumluluğu alan bireyler oluşturmak afet planından yani bireylerin yaşadığı bölgeye özel afetlerle mücadele haritalarını oluşturmasından geçer (Göktekin, 2018: 25). Yapılan haritalandırma her lokasyonun tehlike ve risklerindeki farklılıklara özgü yapılmalıdır (Özden, 2023). Planlarda göz önüne alınması gereken en önemli faktör insan faktörüdür. İnsan davranışının değişkenliği planlamaların seyrini değiştirecek bir unsur olduğundan hem bireysel hazırlığa gerekli önem verilmeli hem de insan değişkeninin yapılan organizasyona etkisinin ihmal edilmemesi gerekmektedir. Bu faktör çerçevesinde bireylerin hazırlığı sadece hükümetin yapması gereken bir sorumluluk olarak görmeyip gerekli sorumluluk altına girmeleri ve bireysel hazırlıklarını yaparak afet yükünün azaltılmasında rol oynamaları önemli bir husustur. Afetlere bireysel hazırlık, aile içi afet planlamasının yapılması, yapısal ve yapısal olmayan risklerin belirlenmesi, eşyaların sabitlenmesi, vb. faaliyetleri içerir (Göktekin, 2018: 25).

5. Afetlerde Bireysel Hazırlık Motivasyonu

Afet yönetiminde açıklandığı üzere hazırlık önemli bir faaliyet alanını teşkil etmektedir. Kurumların hazırlığı ve toplumsal hazırlık afet yönetiminin hazırlık sürecinin iki temel ayağını teşkil etmektedir. Toplumsal hazırlıktaki yetersizlikler olayların afete dönüşmesine veya afetlerin zararlarının büyümesine neden olurken, kurumsal hazırlık konusundaki eksiklikler ise benzer şekilde afetlerin zararlı etkilerinin ve yıkımının artmasına, sürecin uzamasına ve yetersizliklerin doğmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda toplumsal direncin oluşturulması adına bireylerin hazır bulunuşluklarının artırılması önem arz etmektedir.

Afetlere karşı bireysel hazırlık yapmak birkaç önemli unsura bağlıdır. Bireysel hazırlık bireylere düşen bir görev olarak ele alındığında, önlem alınması için gereken motivasyonun hangi unsurlara bağlı olduğu önem kazanan bir konu haline gelmektedir (Larsson ve Enander, 1997: 11). Bu sebeple afetler sosyal bir olgu olarak ele alınmakta ve sosyal yönleri ile psikolojik yönleri de ön plana çıkmaktadır (Eranen ve Leibkind, 1993: 957, Bankoff, 2004: 111). Bu faktörlerin başında afet algısı ve farkındalık durumları gelmektedir. Larsson ve Enander (1997: 11) insanların afetlere hazırlanmak konusundaki isteksizliklerini, böyle bir durumu yaşamayacağı kanısına, yaşasalar bile hazırlığın işe yaramayacağını düşünmelerine ve hazırlanmak konusunda bilgi yetersizliklerine bağlamaktadırlar. Hazırlık konusunda öne çıkan bir diğer faktör ise bilgi ve bilinç durumudur. Bireylerin afetler gibi belirsiz durumlara başa çıkma yetenekleri, bilgi ve bilinç durumlarıyla ilişkilidir ve örgütsel ve sistematik çözümler bilinçli toplumlarda mümkün olabilmektedir (İnal vd., 2012: 16).

Bunların yanı sıra hazırlık yapmak adına çaba göstermek için bazı parametreler de önemlidir. Bu konuda öne çıkan parametreler arasında, yaşam koşulları, çevre, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik durum, geçmiş afet deneyimi, yaş, cinsiyet, inançlar gibi parametreler görülmektedir (Tekeli vd., 2010: 1181-1195). Yani bireylerin ve ailelerin afetlere ve acil durumlara karşı hazırlık yapma yetenekleri ve isteklilikleri sosyal, ekonomik ve demografik faktörlerden önemli ölçüde etkilenmekte, bunların yanı sıra hazırlık yapmak adına insanların yeterli bilgiye, yetenekleri hakkında inanca ve hazırlık yapmak için motivasyona ihtiyaçları görülmektedir (Kim ve Kang, 2010: 472-473). Bununla aynı zamanda, insanların hazırlık faaliyetlerine katılabilmeleri için de yeterli

bilgiye, motivasyona ve kaynaklara ihtiyaçları vardır (Levac vd., 2012: 725). Anlaşıldığı üzere afetlere hazırlık yapmak motivasyon gerektiren bir durum olabilmektedir. Öte yandan insanların bu konuda motive edilmesi her kesim için fayda sağlayabilir. Hiç hazırlanmayanlar motive olup hazırlık yapmaya, halihazırda az da olsa hazırlanan daha fazlasını yapmaya, hazırlık yapmak konusunda zaten istekli olanlar ise daha şevkle hazırlık yapmaya yönelebilir. Bunun içinde insanların afetlere hazırlanmak konusunda motivasyonlarının belirlenmesi önem arz etmektedir.

Bu konuda literatürde yapılan bir çalışmada, afetlere karşı bireysel hazırlık yapmış olan katılımcıların hazırlık yapmalarını sağlayan motivasyonları belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada katılımcıların hazırlıktaki motivasyonları aşağıdaki şekilde listelenmektedir (Toyosawa vd., 2024: 232):

- Bireysel nedenler ve olumsuzluklardan kaçınma konusunda
Çünkü problem yaşamak istemiyorum.
Çünkü endişe duyuyorum.
Çünkü anksiyetem var.
Gelecekte pişman olmamak için.
Çünkü bu benim için gerekli.
Zorluklardan kaçınmak için.
Güvende hissetmek istediğim için.
Benim için önemli olduğu için.
Çünkü hazırlanmanın önemli olduğunu düşünüyorum.
Korktuğum için.
Afet durumunda asgari yaşam koşullarımı sağlamak için.
Hayatımı kurtarmak için.
Çünkü hazırlanmanın pratik faydasını öngörüyorum.
Bir afet sonrasında ilk birkaç günü geçirebilmek için.
Acil bir durumda paniğe kapılmamak için.
Evimi ve eşyalarımı koruyabilmek için.
- Yakınlara yönelik motivasyon konusunda
Sevdiklerimi korumak için.
Ailemi korumak için.
- Toplumsal normlar konusunda
Çünkü gerekli olduğu kanısı var.
Çünkü hazırlanmak öneriliyor.
Medyada hazırlığın öneminden bahsedildiği için.
Yaygın olarak iyi bir şey olarak kabul gördüğünden.
Japonya' da afetlere hazırlıklı olmak bir zorunluluk olduğu için.

- Genel başkalarına yönelik motivasyon konusunda
Yardıma ihtiyacı olanların kurtarılmasına öncelik vermek için.
Başkalarına faydalı olabilmek için.
Yakın ilişki beklentilerini karşılamak için.
Daha fazla ihtiyaç duyanların kurtarılmasına ve yardımına öncelik tanımak için.
Başkalarına rahatsızlık vermemek için.
Toplumdaki insanların hayatını korumak için.
Afet yaşayan insanlar tarafından teşvik edildiği için.

Bu çalışma afetlere hazırlık yapmak konusundaki motivasyonları ortaya koymaktadır. Konu ile alakalı yapılacak olan benzeri çalışmalar ile hazırlık yapmak konusundaki motivasyonların belirlenmesi ve bu motivasyonların desteklenerek insanların hazırlık yapmaya teşvik edilmesi ise önemli bir çalışma alanıdır. Çünkü literatür incelendiğinde insanların hazırlık yapmak konusunda daha fazla motivasyona ihtiyaç duydukları anlaşılabilmektedir. Bu konuda çalışmalar afetlere hazırlanmak adına yüksek davranışsal niyetlerin her zaman davranışı gerçekleştirme konusunda yeterli olmadığını göstermektedir (Isagawa vd., 2012, Ohtake vd., 2020).

Anlaşıldığı üzere bazı insanların hazırlanmak konusunda gerçekten güçlü motivasyonlara ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Çünkü afetler günlük yaşamda her zaman karşılaşılan durumlar değildir. Bu da onları unutulmaya veya göz ardı edilmeye müsait olgular olarak karşımıza çıkarmaktadır. Öyleyse hatırlatıcılar ve güçlü motivasyonlar afetlere hazırlanmak konusunda insanları teşvik edebilir. Diekman ve ark. (2007) yaptıkları bir çalışmalarında hane halkının hazırlanması konusunda en güçlü motivasyon kaynaklarının ailenin korunması konusundaki endişeler ve acil durumlar konusundaki kişisel deneyimler olduğunu belirlemişlerdir. Johnson ve Nakayachi (2017) çalışmalarında depremler konusunda motivasyonun, depreme hazırlık yapmanın ve deprem tecrübesinin, depreme yönelik tutum üzerinde etkili olduğunu belirlemişlerdir.

Öte yandan afetlere karşı hazır bulunuşluk ele alındığında algı, farkındalık, bilgi ve bilinç düzeyleri literatürde de sıkça ele alınan ve bireysel hazırlık düzeyinin belirleyicilerinden olan unsurlardır. Ancak insanlar her zaman farkındalık düzeyleri, afetler konusundaki bilgileri ve bilinç düzeyleri yüksek diye zarar azaltıcı ve önleyici tedbirler almaya, fiziksel olarak hazırlık yapmaya yönelmemektedirler. Literatürde bu sonuca ulaşabileceğimiz çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Şahin ve ark. (2018) üniversite öğrencilerinin afet bilinçleri ve afete hazırlık düzeylerini belirlemeye çalıştıkları çalışmalarında, genel anlamda öğrencilerin afet bilinç düzeylerinin oldukça yüksek olduğu ancak afete hazırlık düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu örnek her zaman afetler konusunda bilinç düzeyi yüksek olan insanların afetlere hazırlık konusunda da yeterli olacağı inancına ters düşmektedir. Benzer olarak, Doğru ve Coşkun (2023) üniversite öğrencilerinin afet risk algısı ve hazırlık inancını ele aldıkları çalışmalarında, afetler ile ilgili ve acil durumlar ile ilgili ders almanın, acil durumlarda doğru davranış şekillerini bilmemin, daha önce afet yaşamış olmanın ve bir sivil toplum kuruluşuna üye olmanın genel afete hazırlık inancı ile anlamlı bir fark oluşturmadığını bulgulamışlardır. Bu bağlamda Doğru ve Coşkun' un çalışması bizlere afetler konusunda farkındalığı yüksek, bilgili, tecrübeli ve bilinçli olarak düşünülebilecek katılımcılar ile diğer katılımcıların afetlere hazırlık inancı konusunda kayda değer bir fark olmayabileceğini göstermektedir. Bir diğer çalışmada ise Arslanoğlu ve ark. (2023), 17 Ağustos depremini yaşayanların, afet bilinci ve algılanan duyarlılıklarının yüksek

olmasına karşın, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik konusunda anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bu çalışma ile de insanların büyük bir afeti tecrübe etmiş olmaları afet bilinci ve algılanan duyarlılıkları yüksek olsa da bu afet tecrübesinin ve afetlere karşı bilinçli olmanın eyleme geçmek konusunda yeterli bir motivasyon oluşturmadığı görülebilmektedir. Literatürde bu gibi sonuçlara rastlanabilmektedir. Yani her zaman farkındalığı yüksek, bilgili, bilinçli ve hatta tecrübeli olmak hazırlanmak konusunda yeterli unsurlar olarak görülmemelidir. Buda afetlere hazırlanmak konusunda motivasyonun önemli bir unsur olduğunu gözler önüne sermektedir.

Ancak bu durum kesinlikle yanlış anlaşılmalıdır. Afetler konusunda algı, farkındalık, eğitim, bilgi, bilinç ve tecrübe yadsınamaz faydaları bulunan unsurlardır. Açıklamaya çalıştığımız, bunların tek başına her durumda yeterli olmaması durumudur. Çünkü literatür incelendiğinde bunların faydalarını ortaya koyan çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Şekerci ve ark. (2024) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin deprem farkındalıklarının ve afet risk algılarının düşük olduğunu. Afetler konusunda eğitim alan öğrencilerin ise deprem farkındalıklarının yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Yani afetler konusunda alınan eğitimlerin farkındalık oluşturmak konusunda faydalı olduğu görülebilmektedir ve farkındalıkta hazır bulunma durumunun önemli bir faktördür. Başka bir çalışmada, Bek Yağmur (2024) sağlık çalışanlarının deprem risk algısının yüksek olduğunu ve aynı zamanda afete hazır bulunuşluk düzeylerinin de yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Buda risk algısının hazırlanmak konusunda önemli bir motivasyon kaynağı olabileceğinin bir göstergesidir. Benzer şekilde, Aras ve ark. (2021) çalışmalarında sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin afet bilinç düzeylerinin yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Buda sağlık çalışanları ve sağlık bilimleri fakültesi gibi konuya müdahil alanlarda çalışan ve eğitim görenlerin afetler konusunda daha bilinçli olabileceğini, aynı zamanda konuyla ilgili eğitimlerin önemini ortaya koymaktadır.

6. Sonuç ve Öneriler

Çalışmamız kapsamında afetlere bireysel hazırlık, motivasyon ve afetlere hazırlıkta motivasyon kavramı ele alınmıştır. Çalışma neticesinde görülmüştür ki afetlere karşı bireysel hazırlık konusunda motivasyon önemli bir unsurdur. İnsanlar yeterli bilgiye sahip olsun ya da olmasın, algı, farkındalık, bilinç vb. ne kadar yüksek olursa olsun hazırlık yapmaya yönelmek konusunda motivasyon eksikliği yaşayabilmektedirler.

İnsanların afetlere hazırlanmak konusunda motive edilmesi, önleme, zarar azaltma ve fiziksel hazırlığa katılma konusunda, farkındalık, bilinç, bilgi ve tecrübeler kadar önemlidir. Bu nedenle motivasyon konusunda çalışmalar yapılmalı, insanları hazırlanmaya teşvik edecek unsurlar artırılmalıdır. Bunun yanı sıra insanları afetlere hazırlanmak konusunda motive eden kaynakların belirlenmesi hususunda da çalışmalara önem verilmeli bu kaynaklar belirlenerek desteklenmelidir.

Ayrıca, afetlere hazırlık motivasyonu farklı parametrelerin de etkisi altında olabilmektedir. Yaşam koşulları, çevre, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik durum, geçmiş afet deneyimi, yaş, cinsiyet, inançlar gibi farklı unsurlar ele alınabilecek çalışılabilecek önemli unsurlardır.

Katkı Oranı ve Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışmanın tüm aşamaları yazarlar tarafından tasarlanmış ve eşit oranda katkı sunulmuştur. Makalede, herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Beyanı ve Finansal Destek

Makalede, akademik ve bilimsel etik kurallarına uyulmuştur. Makalede herhangi bir finansal kaynaktan yararlanılmamıştır.

Kaynaklar

- Aras, M., Mumcu, A., & Karabey, T. (2021). Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin afet bilinç düzeylerinin belirlenmesi. *TOĞÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1 (2): 40-9.
- Ardalan, A., Mowafi, H., Ardakani, H. M., Abolhasanai, F., Zanganeh, A. M., Safizadeh, H., ... & Zonoobi, V. (2013). Effectiveness of a primary health care program on urban and rural community disaster preparedness, Islamic Republic of Iran: a community intervention trial. *Disaster medicine and public health preparedness*, 7(5), 481-490. <https://doi.org/10.1017/dmp.2013.93>
- Arslanoğlu, A., Erdoğan, M., Düdükçü, Y., & Keçeli, S. (2023). Sağlık inanç modeli'ne dayalı acil durum afetlere bireysel hazırlık ve bunları etkileyen faktörler. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(2), 367-390. DOI: 10.35341/afet.1134823
- Aslantürk, R. (2014). *Çalışanlarda motivasyon ve motivasyonu etkileyen faktörler (Denizli Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avcı, S., Kaplan, B., & Ortabağ, T. (2020). Hemşirelik bölümündeki öğrencilerin afet konusundaki bilgi ve bilinç düzeyleri. *Resilience*, 4(1), 89-101. <https://doi.org/10.32569/resilience.619897>
- Bakan, İ., & Büyükebeşe, A. G. T. (2004). Çalışanların iş güvencesi ve genel iş davranışları ilişkisi: Bir alan çalışması. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (23).
- Banger, G. (2016). "Motivasyon. *bilgiekonomisi. googlepages. com/motivasyon. ppt (04.03. 2008)*. Erişim tarihi 18.01.2019
- Bankoff, G. (2004). In the eye of the storm: the social construction of the forces of nature and the climatic and seismic construction of God in the Philippines. *Journal of Southeast Asian Studies*, 35(1), 91-111.
- Baykal, B. (1978). *Motivasyon kavramına genel bir bakış. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları*.
- Bek Yağmur, Ö. (2024). Sağlık çalışanlarının deprem risk algısının bireysel olarak afete hazırbulunuşluk düzeyi üzerine etkisi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 27(4), 593-618. <https://doi.org/10.61859/hacettepesid.1455849>
- Buchanan, D. A., & Huczynski, A. A. (2019). *Organizational behaviour*. Pearson UK.
- Buck, R. (1985). Prime theory: An integrated view of motivation and emotion. *Psychological review*, 92(3), 389. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-295X.92.3.389>
- Diekman, S. T., Kearney, S. P., O'neil, M. E., & Mack, K. A. (2007). Qualitative study of homeowners' emergency preparedness: Experiences, perceptions, and practices. *Prehospital and disaster medicine*, 22(6), 494-501. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1049023X00005318>
- Doğru, S., & Coşkun, Z. (2023). Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Afet Risk Algısı ve Afete Hazırlıklı Olma İnanç Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(4), 1299-1311. Doi: <https://doi.org/10.35341/afet.1321854>
- Ellemers, N., De Gilder, D., & Haslam, A. (2004). Motivating individuals and groups at work: A social identity perspective on leadership and group performance. *Academy of Management Review*, 29(3), 459-479. <https://doi.org/10.5465/amr.2004.13670967>
- Eranen, L., & Liebkind, K. (1993). Coping with disaster: The helping behavior of communities and individuals. *International handbook of traumatic stress syndromes*, 957-964.

- Federal Emergency Management Agency (1998). Project Impact: Building a Disaster Resistant Community. Federal Emergency Management Agency.
- Fidan, E. (2019). *Liderlik stitilinin çalışan motivasyonu ve örgütsel vatandaşlık davranışı üzerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi), Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Fleming, M. L., & Levie, W. H. (1993). Instructional message design: Principles from the behavioral and cognitive sciences.
- Fogo, W. R. (2017). *Understanding factors related to surviving a disaster: The survival attitude scale*. (PhD), Bowling Green State University.
- Göktekin, Z. (2018). *112 acil sağlık hizmetleri çalışanlarının afet bilinç algı düzeylerinin belirlenmesi; Balıkesir ili örneği*. (Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Güler, Ç., Akın, L. (2015). *Halk Sağlığı Temel Bilgiler*. Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Haktanyan, Y. (2012). *İnsan kaynakları yönetiminde motivasyonun çalışanlara etkisi üzerine bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- IFRC. (2014). World Disaster Report 2014. Erişim Tarihi: 28.02.2025. <https://www.ifrc.org/document/world-disasters-report-2014>
- Isagawa, T., Murao, O., & Ohno, R. (2012). Coastal residents' behavior in the event of tsunami: Questionnaire surveys before and after the Tohoku region Pacific coast earthquake at Onjuku, Chiba prefecture. *Journal of Architecture and Planning*, 77, 2525-2532. DOI: <https://doi.org/10.3130/aija.77.2525>
- İnal, E., Kocagöz, S., & Turan, M. (2012). Temel afet bilinç ve hazırlık düzeyinin saptanmasına yönelik bir araştırma. *Türkiye Acil Tıp Dergisi*, 12(1), 15- 19. doi: 10.5505/1304.7361.2012.05658
- Johnson, B. B., & Nakayachi, K. (2017). Examining associations between citizens' beliefs and attitudes about uncertainty and their earthquake risk judgments, preparedness intentions, and mitigation policy support in Japan and the United States. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 22, 37-45. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijdr.2017.02.019>
- Kaya, E. (2020). *Medikal kurtarma ekibi üyelerinin acil durum/afetlere yönelik bireysel hazırlıkları ve afet sonrası iş sürekliliği değerlendirmesi: İstanbul Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi örneği*. (Yüksek Lisans Tezi), Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kim, Y. C., & Kang, J. (2010). Communication, neighbourhood belonging and household hurricane preparedness. *Disasters*, 34(2), 470-488. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-7717.2009.01138.x>
- Koçyiğit, D. (2016). Motivasyon ve verimlilik arasındaki ilişki: Bir vakıf üniversitesi örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 8(31), 15-26.
- Larsson, G., & Enander, A. (1997). Preparing for disaster: public attitudes and actions. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 6(1), 11-21.
- Levac, J., Toal-Sullivan, D., & OSullivan, T. L. (2012). Household emergency preparedness: a literature review. *Journal of community health*, 37, 725-733. DOI 10.1007/s10900-011-9488-x
- Levie, W. H. (1993). *Instructional Message Design: Principles from the Behavioral and Cognitive Sciences*. Educational Technology.
- Mullins, L. J. (1999). *Management and organisational behaviour*. 5. Edition, Pitman Publishing/ UK
- Nguyen, L. H., Shen, H., Ershoff, D., Afifi, A. A., & Bourque, L. B. (2006). Exploring the causal relationship between exposure to the 1994 Northridge earthquake and pre-and post-earthquake preparedness activities. *Earthquake spectra*, 22(3), 569-587. <https://doi.org/10.1193/1.2219108>
- Ohtake, F., Sakata, K., & Matsuo, Y. (2020). Early evacuation promotion nudges for heavy rain disasters. *Journal of Behavioral Economics and Finance*, 13, 71-93. DOI: <https://doi.org/10.11167/jbef.13.71>

- Önder, S. (2023). *Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile öğretmenlerin motivasyon düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Özden, M. A. (2023). Sürdürülebilir topluluklar için afet bilinci, farkındalığı ve kültürü: Çanakkale kenti incelemesi. *Journal of Awareness*, 8(4), 381-396. <https://doi.org/10.26809/joa.2137>
- Richardson, W. (1993). Identifying the cultural causes of disasters: An analysis of the Hillsborough football stadium disaster. In *Risk Management* (pp. 169-177). Routledge. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5973.1993.tb00004.x>
- Steers, R. M. & Porter, L. W. (1987). *Motivation and work behavior*. 4. Edition, McGraw-Hill Publishing Company/USA.
- Stenchion, P. (1997). Development and Disaster Management. *Australian Journal of Emergency Management*, 12(3), pp. 40- 44.
- Şahin, Y., Lamba, M., & Öztıp, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin afet bilinci ve afete hazırlık düzeylerinin belirlenmesi. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 149-159.
- Şekerci, Y. G., Ayzazoğlu, G., & Çekiç, M. (2024). Üniversite Öğrencilerinin Afet Risk Algısı ve Sürdürülebilir Deprem Farkındalık Düzeyinin İncelenmesi. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 34 (3), 134-146.
- Şemsioğlu, D. (2020). *Örgütsel ve yönetsel düzeyde motivasyon kavramı ve teorileri*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şimşek, M. Ş., Çelik, A., & Akgemci, T. (2015). *Davranış bilimlerine giriş ve örgütlerde davranış*. Eğitim Yayınevi.
- Taştan, B. ve Aydınöğlu, A. Ç. (2015). Çoklu afet risk yönetiminde tehlike ve zarar görebilirlik belirlenmesi için gereksinim analizi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (31), 366-397.
- Tekeli-Yeşil, S., Dedeoğlu, N., Braun-Fahrlaender, C., & Tanner, M. (2010). Factors motivating individuals to take precautionary action for an expected earthquake in Istanbul. *Risk Analysis: An International Journal*, 30(8), 1181-1195. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2010.01424.x>
- Terumoto, K. (2006). Issues and attitudes of local government officials for flood risk management. *A Better Integrated Management of Disaster Risks: Toward Resilient Society to Emerging Disaster Risks in Mega-cities*, ed. S Ikeda, T Fukuzono, and T Sato, 165-176.
- Timuroğlu, M. K., & Balkaya, E. (2016). Örgütsel iletişim ve motivasyon ilişkisi-bir uygulama. *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 89-113.
- Toyosawa, J., Takehashi, H., & Shimai, S. (2024). Structure of disaster preparedness motivation and its relationship with disaster preparedness behaviors. *Japanese Psychological Research*, 66(2), 225-238. doi: 10.1111/jpr.12498
- Wei, B., Su, G., & Liu, F. (2013). Public response to earthquake disaster: a case study in Yushu Tibetan Autonomous Prefecture. *Natural Hazards*, 69, 441-458. <https://doi.org/441-458>. [10.1007/s11069-013-0710-2](https://doi.org/10.1007/s11069-013-0710-2).
- Yapıcıoğlu, G. (2019). *Sağlık çalışanlarında motivasyonla bağlantılı iş verimliliği düzeyinin ölçülmesi ve motivasyonu etkileyen faktörler*. (Yüksek Lisans Tezi), Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırklareli.
- Yeşil, S. T. (2011). Preparation for an Earthquake in the Megacity Istanbul. In *Coping with Global Environmental Change, Disasters and Security: Threats, Challenges, Vulnerabilities and Risks* (pp. 647-653). Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-642-17776-7_37